

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2007/2263(INI)

19.3.2008

MIETINTÖLUONNOS

prostituutiosta ja sen vaikutuksista naisten terveyteen jäsenvaltioissa
(2007/2263(INI))

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

Esittelijä: Maria Carlshamre

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	9

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

prostituutiosta ja sen vaikutuksista naisten terveyteen jäsenvaltioissa (2007/2263(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon ihmisten kaupan ja toisten prostituutiosta hyötymisen tukahduttamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen vuodelta 1949,
- ottaa huomioon vuonna 1979 tehdyn kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (CEDAW) 6 artiklan, jossa todetaan, että "Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, lainsäädäntötoimet mukaan lukien, estääkseen kaikenlaisen naisten kaupan ja naisten prostituutiosta hyötymisen",
- ottaa huomioon CEDAW-komitean 8. istunnossaan vuonna 1989 antaman yleissuosituksen N:o 12 naisiin kohdistuvasta väkivallasta,
- ottaa huomioon CEDAW-komitean 11. istunnossaan vuonna 1992 antaman yleissuosituksen N:o 19 naisiin kohdistuvasta väkivallasta,
- ottaa huomioon YK:n vuonna 1993 antaman julistuksen naisiin kohdistuvan väkivallan poistamisesta ja sen 2 artiklan, jossa todetaan, että naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on ruumiillinen, seksuaalinen ja henkinen väkivalta, jota esiintyy yhteiskunnassa, kuten raiskaus, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen häirintä ja uhkailu työpaikoilla, oppilaitoksissa ja muualla, naiskauppa ja prostituutioon pakottaminen,
- ottaa huomioon kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen vuodelta 2000 ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirjan ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta (Palermion pöytäkirja),
- ottaa huomioon neljännessä naisten maailmankonferenssissa 15. syyskuuta 1995 hyväksytyyn Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman, vuosina 2000 ja 2005 järjestetyt seurantakonferenssit (Peking+5 ja Peking+10) sekä 18. toukokuuta 2000¹ ja 10. maaliskuuta 2005² antamansa päätöslauselmat toimintaohjelman seurannasta,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan³,
- ottaa huomioon vuonna 1999 voimaan tulleen Ruotsin lainsäädännön, jossa seksipalvelujen ostamisesta tehdään rangaistavaa, ja sen myönteiset vaikutukset seksuaalista hyväksikäyttöä ja prostituutiota varten Ruotsissa käytävän tai Ruotsiin

¹ EYVL C 59, 23.2.2001, s. 258.

² EUVL C 320 E, 15.12.2005, s. 247.

³ EYVL C 364, 18.12.2000, s. 1.

suuntautuvan ihmiskaupan ehkäisyyn,

- ottaa huomioon vuonna 2006 annetun Suomen lainsäädännön, jossa kriminalisoidaan seksipalvelujen ostaminen ihmiskaupan tai parituksen uhrilta,
- ottaa huomioon Norjan hallituksen heinäkuussa 2007 tekemän esityksen kriminalisoida seksipalvelujen ostaminen,
- ottaa huomioon oleskeluluvasta, joka myönnetään yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekeville kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat ihmiskaupan uhreja tai jotka ovat joutuneet laittomassa maahantulossa avustamisen kohteiksi 29. huhtikuuta 2004 annetun neuvoston direktiivin 2004/81/EY¹,
- ottaa huomioon EU:n suunnitelman parhaista käytännöistä, vaatimuksista ja menettelyistä ihmiskaupan estämiseksi ja torjumiseksi², jossa todetaan, että "EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden olisi edistettävä sukupuolispesifejä ennalta ehkäiseviä strategioita naisten ja tyttöjen kaupan torjunnan keskeisinä tekijöinä. Tähän kuuluu sukupuolten tasa-arvoperiaatteen soveltaminen ja kaikkien hyväksikäytön muotojen kysynnän poistaminen, mukaan lukien seksuaalinen ja kotiaputyövoiman hyväksikäyttö",
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston yleissopimuksen ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta ja sitä koskevan selitysmuistion vuodelta 2005 sekä erityisesti 3 luvun 12 artiklan, jossa mainitaan eritoten ihmiskaupan uhrien avustaminen, ja 17 artiklan, jossa todetaan, että kunkin sopimuspuolen on kyseisessä luvussa tarkoitettuja toimia soveltaessaan pyrittävä edistämään ja valtavirtaistamaan sukupuolten tasa-arvoa toimien kehittämisessä, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa,
- ottaa huomioon 16. syyskuuta 1997 antamansa päätöslauselman tarpeesta järjestää Euroopan unionin laajuinen kampanja naisiin kohdistuvan väkivallan täydellistä torjumista varten³,
- ottaa huomioon 2. helmikuuta 2006 antamansa päätöslauselman naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan nykytilanteesta ja mahdollisista tulevista toimista⁴,
- ottaa huomioon 16. tammikuuta 2008 antamansa päätöslauselman: Tavoitteena lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia⁵,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan
- ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan mietinnön (A6-0000/2008),

A. ottaa huomioon, että Maailman terveysjärjestön (WHO) tutkimuksessa vuodelta 2000

¹ EUVL L 261, 6.8.2004, s. 19.

² EUVL C 311, 15.12.2005, s. 1.

³ EYVL C 304, 6.10.1997, s. 55.

⁴ EUVL C 288 E, 25.11.2006, s. 66.

⁵ Hyväksytyt tekstit, P6_TA-PROV(2008)0012.

todettiin, että aseelliset selkkaukset johtavat raiskausten ja prostituution lisääntymiseen,

- B. toteaa, että WHO:n tutkimus vuodelta 2005 osoittaa, että prostituoiduilla naisilla on suuri riski joutua väkivallan ja seksuaalisen väkivallan, esimerkiksi raiskauksen uhriksi aseella uhattuna ja kuristettuna,
- C. ottaa huomioon, että Yhdistyneiden kansakuntien naisten kehitysrahasto (UNIFEM) totesi vuonna 2005, että naisten joutuminen väkivallan uhriksi lisää heidän riskiään saada HIV/aids-tartunta ja että naiset ovat erityisen haavoittuvia pakon alla, kuten joutuessaan prostituution tai lapsiprostituution tarkoituksessa käytävän kaupan kohteeksi, jolloin naisilla ja tytöillä on heikot mahdollisuudet vaatia kondomin käyttöä tai muutoin vaikuttaa sukupuolilyhteyden olosuhteisiin,
- D. toteaa, että kanadalaisen tutkimuksen mukaan prostituoiduilla on muihin ihmisiin verrattuna 60–120-kertainen todennäköisyys joutua pahoinpidellyksi tai murhatuksi,
- E. toteaa, että väkivallan ja seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutumisen ja prostituutioon ja huumeiden käyttäjäksi ja väärinkäyttäjäksi päätyminen välillä on yhteys,
- F. toteaa, että seksuaalinen hyväksikäyttö lapsuudessa altistaa joutumiselle aikuisena uudelleen uhrin asemaan ja myös prostituoiduksi,
- G. ottaa huomioon, että 60–70 prosenttia prostituoiduista naisista on joutunut lapsena pahoinpitelyn kohteeksi ja että vanhempien alkoholin- ja huumeidenkäytön ja prostituutioon päätyminen välillä on yhteys,
- H. toteaa, että prostituoiduilla naisilla yleisiä mielenterveysongelmia ovat masennus, itsemurhayritykset, paniikkihäiriö, traumaperäinen stressi, unihäiriöt, dissosiativiset palaumat (flashback) ja migreeni; toteaa, että tutkimuksen mukaan prostituoitujen naisten traumaperäinen stressihäiriö muistuttaa poliittisten vankien traumaperäistä stressihäiriötä,
- I. ottaa huomioon, että australialaisen tutkimuksen mukaan suuri osuus prostituoiduista naisista on joutunut väkivallan (85 %) ja raiskauksen (40 %) uhriksi tai kärsinyt lukuisista traumaattisista kokemuksista (93 %) ja masennuksesta (87 %); toteaa, että saman tutkimuksen mukaan prostituoiduista naisista 75 % on joutunut seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi ennen 16 vuoden ikää ja 81 % työssään,
- J. toteaa, että prostituoiduista naisista on vaarassa tulla huumeiden käyttäjiä työnsä raskauden vuoksi ja että huumeiden käyttäjät ovat vaarassa päätyä prostituutioon huumeriippuvuutensa rahoittamiseksi,
- K. huomauttaa, että prostituutio on matalan osaamistason ammatti ja että monien prostituoitujen naisten koulutustaso on alhainen, monet heistä kuuluvat etniseen vähemmistöön ja monilla heistä on vaatimaton sosioekonominen tausta,
- L. toteaa, että seksipalveluja ostaneet miehet ovat muita paljon todennäköisemmin saaneet sukupuolitauditartunnan,

- M. toteaa, että päihtyneet asiakkaat aiheuttavat monille prostituoiduille naisille kärsimystä kohtuuttomilla vaatimuksillaan ja ennakoimattomalla aggressiivisuudellaan,
- N. toteaa, että alkoholinkäytön ja suojaamattoman seksin välillä on yhteys,
- O. toteaa, että kokemukset Australiasta osoittavat, että myös silloin, kun prostituutio on täysin laillista, siihen liittyy suuri väkivallan, sairauksien ja vammojen vaara, mikä tekee siitä turvatonta ja työnä ja työympäristönä vaarallista,
1. määrittelee väkivallan terveysongelmaksi, koska väkivallan uhrit kärsivät monenlaisista terveysongelmista;
 2. toteaa, että prostituoituihin naisiin kohdistettu väkivalta on vakava prostituutioon liittyvä terveysongelma;
 3. vahvistaa, että prostituoituneet naiset ovat huomattavasti muita naisia alttiimpia väkivallalle;
 4. vahvistaa, että prostituoituneet naiset ovat huomattavasti muita naisia suuremmassa vaarassa joutua murhatuksi;
 5. vahvistaa, että prostituoituneet naiset ovat huomattavasti alttiimpia fyysisille ja psyykkisille vammoille, jotka eivät niinkään liity prostituution korostetun väkivaltaiseen luonteeseen vaan sen päivittäiseen harjoittamiseen;
 6. vahvistaa, että prostituoituneet naiset ovat huomattavasti alttiimpia masennukselle, itsemurhayrityksille, paniikkihäiriölle, traumaperäiselle stressille, unihäiriöille, dissosiativisille palaumille (flashback) ja migreenille;
 7. panee merkille, että riippumatta siitä, onko seksiteollisuus jäsenvaltiossa laillista, säänneltyä tai kriminalisoitua, se on kasvava, prostituoitujen naisten terveydelle vahingollinen toiminnanala;
 8. toteaa, että ne prostituoitujen seksipalvelujen ostajat, jotka kieltäytyvät käyttämästä kondomia – ja jopa maksavat siitä turvaseksiä enemmän – ovat vaarassa saada sukupuolitaudin ja varsinkin HIV/aids-tartunnan;
 9. huomauttaa, että kuten edellä mainitussa CEDAW-komitean yleissuosituksessa N:o 19 todetaan, perinteinen asennoituminen naisiin miehille alamaaisina edistää pornografian leviämistä ja naisten kuvaamista ja kaupallista hyväksikäyttöä seksiobjekteina eikä yksilöinä;
 10. huomauttaa, että seksiteollisuuden terveysvaikutuksia ei voida eristää vain kyseisen toiminnanalan piiriin, vaan ne koskevat myös muita yhteiskunnan jäseniä; toteaa, että prostituoitujen naisten palveluiden ostajat, jotka kieltäytyvät käyttämästä kondomia, levittävät sukupuolitauteja ja varsinkin HIV:tä ja aidsia sukupuolisessa kanssakäymisessään seksiteollisuuden ulkopuolisten ihmisten kanssa;
 11. toteaa, että väkivalta on erottamaton osa seksiteollisuutta; huomauttaa, että suuri osa

prostituotujen naisten tarjoamista tavanomaisina pidetyistä palveluista määrittämään rikosoikeudessa väkivallaksi;

12. kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita tutkimaan, miten suuri osa ihmisistä saa HIV-/aids-tartunnan prostituution kautta;
13. kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita antamaan ja panemaan täytäntöön Palermon pöytäkirjan kanssa yhdenmukaista lainsäädäntöä;
14. kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita tutkimaan prostituotujen naisten erityisiä terveysriskejä riippumatta siitä, mikä on seksiteollisuuden laillinen asema kussakin maassa;
15. kehottaa painokkaasti niitä jäsenvaltioita, joissa prostituutio on laillista tai säänneltyä, huolehtimaan saman työturvallisuuslainsäädännön täytäntöönpanosta prostituutiossa kuin muillakin työmarkkinoiden aloilla;
16. kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita tutkimaan prostituotujen naisten alkoholin- ja huumeidenkäytön tasoa, koska useat kanadalaiset ja australialaiset tutkimukset osoittavat käytön olevan erittäin suurta;
17. kehottaa painokkaasti komissiota tutkimaan mahdollisuuksia kohentaa prostituotujen terveydentilaa noudattamalla edellä mainitun CEDAW-komitean yleissuosituksen N:o 19 13 kohtaa, jossa todetaan, että sopimusvaltiot ovat 6 artiklan nojalla velvollisia toteuttamaan toimia kaikentyyppisen naiskaupan ja naisten prostituution hyväksikäytön poistamiseksi;
18. yhtyy CEDAW-komitean yleissuositukseen N:o 19, jossa todetaan, että köyhyys ja työttömyys pakottavat monet naiset ja jopa nuoret tytöt prostituutioon;
19. kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita tarkastelemaan, miten ja miksi prostituoidut naiset alkavat prostituoiduiksi, koska useat tutkimukset ovat osoittaneet, että huomattavan monia heistä on lapsena käytetty seksuaalisesti hyväksi ja/tai raiskattu;
20. kehottaa painokkaasti komissiota vertailemaan seksiteollisuudessa työskentelevien terveydentilaa eri jäsenvaltioissa, joissa prostituutio on säänneltyä, laillista tai kriminalisoitua;
21. kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita tutkimaan prostituotujen naisten huumeidenkäytön tasoa, sitä miten huumeidenkäyttö on vaikuttanut prostituoiduksi pääymiseen ja kuinka se altistaa heitä terveysvaaroille;
22. kehottaa painokkaasti komissiota varmistamaan, että jäsenvaltioilla on voimassa olevaa lainsäädäntöä, jolla naisia suojellaan kaikentyyppiseltä väkivallalta arkielämässä (mukaan lukien seksuaalinen väkivalta, perheväkivalta ja seksuaalinen häirintä työpaikalla), ja että kyseistä lainsäädäntöä sovelletaan varmasti myös prostituotuihin naisiin;
23. kehottaa painokkaasti komissiota suorittamaan tutkimuksen siitä, miten pornografia

osaltaan voimistaa seksiteollisuutta, ottaen huomioon CEDAW-komitean yleissuosituksen N:o 19;

24. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT

Jo vuonna 1949 ihmisten kaupan ja toisten prostituutiosta hyötymisen tukahduttamista koskevassa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa todettiin, että "prostituutio ja siihen liittyvästä ihmisten kaupasta prostituutiota varten aiheutuva paha eivät ole sopusoinnussa ihmisarvon kanssa ja että ne vaarantavat yksilön, perheen ja yhteiskunnan hyvinvointia".

Sittemmin eri maat ovat valinneet politiikassaan erilaisen suhtautumistavan prostituutioon. Joissain maissa, esimerkiksi osissa Australiaa, prostituutio on ollut laillista vuosikymmeniä. Euroopassa on maita, joissa seksiteollisuutta on säännelty tai se on jopa laillistettu, kuten Saksa, Itävalta ja etenkin Alankomaat.

Toisaalta on Ruotsin ja Suomen kaltaisia maita, joissa on ollut vallalla toisenlainen ajattelutapa, nimittäin seksipalvelujen ostamisen kriminalisoiminen lainsäädännössä. Norjassa ollaan hyväksymässä Ruotsin lainsäädännön kaltaista lainsäädäntöä.

Vaikka käsillä olevassa mietinnössä keskitytään erityisesti seksiteollisuuden terveysvaikutuksiin, lainsäädäntökysymystä ei voida sivuuttaa. Mietinnössä käsitellään ensisijaisesti seksiteollisuudesta johtuvia haitallisia terveysvaikutuksia, ja lainataan lukuisia tutkimuksia, joissa on osoitettu, että naiset – jotka muodostavat ehdottoman enemmistön seksin myyjistä – altistuvat vakaville terveysriskeille, jotka eivät niinkään liity prostituution korostetun väkivaltaiseen luonteeseen vaan sen päivittäiseen harjoittamiseen.

Tähän ongelmaan on puututtava. Niiltä, joiden mielestä prostituutio on kuin mikä tahansa ammatti, on kysyttävä, miten sen tuhoisat terveysvaikutukset hoidetaan? Niiltä, joiden mielestä laillistaminen on keino suojata seksiä myyviä naisia, voidaan kysyä, miten valvoa ihmiskaupan uhrien virtaa unioniin, sillä sen voimistuminen seuraa välittömästi tarjonnan laillistamisesta. Tärkein kysymys kuitenkin kuuluu: miten hoidamme suurimman ongelman eli seksiteollisuuden perusluonteesta johtuvat tuhoisat vaikutukset seksiä myyvien naisten terveyteen, jotka ovat samat seksiteollisuuden laillisesta asemasta riippumatta?

Seksiteollisuus, olipa se laillistettua tai säänneltyä, on jo sinänsä naisiin kohdistuvan väkivallan systemaattinen muoto: väkivalta on erottamaton osa niitä asioita, joita prostituoitujen naisten odotetaan tekevän päivittäisessä työssään.

Tätä perustavaa tosiseikkaa prostituution erottamattomasta väkivaltaisuudesta tukevat lukuisat tutkimukset, joissa paljastetaan syyt, miksi naisista tulee seksiteollisuuden palveluksessa olevia prostituoituja. On monia olosuhteita, jotka lisäävät todennäköisyyttä, että naiset ja tytöt pakon alla päätyvät prostituoiduiksi parittajien ja ihmiskaupan harjoittajien myötävaikutuksella: köyhyys, kodittomuus, humeriippuvuus, sukupuolten epätasa-arvo, sukupuoleen ja rotuun perustuva syrjintä sekä miespuolisten sukulaisten, poika- ja miesystävien, aviopuolisoiden, parittajien ja muiden harjoittama seksuaalinen, ruumiillinen ja henkinen väkivalta. Lisäksi eri puolilla maailmaa tehtyjen tutkimusten mukaan enemmistö prostituoiduista naisista ja tytöistä ovat joutuneet nuoruudessaan miesten seksuaalisen väkivallan uhriksi.

Seksiteollisuudelle luonteenomainen väkivalta rikkoo perusihmisoikeuksia, ja kuten mikä tahansa väkivalta, se olisi luokiteltava rikokseksi. Tämän väkivallan uhrit altistuvat väkivallan kautta myös vakaville fyysisille ja mielenterveysongelmille.

Jos prostituutio laillistetaan, laillistetaan samalla tämä järjestelmällinen väkivalta, ja prostituution laillistaneet maat ovat näin vilkastuttaneet kysyntää ja laajentaneet ihmiskaupan markkinoita.

Jäsenvaltioiden, etenkin niiden, joissa prostituutio on laillistettu tai joissa sitä säännellään tai suvaitaan, on varmistettava asianmukainen rahoituksen prostituoitujen naisten terveydenhuoltopalveluille sekä tarjottava tukipalveluja naisille, jotka haluavat lopettaa prostituution.

Kuten Yhdistyneet kansakunnat totesi jo vuonna 1949 "prostituutio ja siihen liittyvästä ihmisten kaupasta prostituutiota varten aiheutuva paha eivät ole sopusoinnussa ihmisarvon kanssa ja että ne vaarantavat yksilön, perheen ja yhteiskunnan hyvinvointia".